

חוששני כי "המיקום הנכון", שקבעתי קודם לברן, ייראה בעיני הקצין הממוצע בצה"ל, וזטר בככר, קדמי במידה מוגזמת. אבל פורזוגר הנזכר, ודאי היה מעיר (לחובתי). שהפרזי לצד הזהירות. בעיקר בעת שמדובר בהתקפה, אשר חשיבותה חורגת הרבה מתוצאתה המקומית. השאלה הפרטית בעניין מקומו של ברן בהתקפה עלתה, אם כי באורח מסוייג ולא כסימפטום של תופעה

ברן שלח את ציוחי הטנקים שלו להסתערות חסרות-חלית שנידונו לכישלון מראש

כללית. מבקרו בנושא זה טענו, שעליו היה להימצא על "הברגה", לא על "זרקור". ודאי ש"הברגה" היתה עדיפה, כי ממנה לפחות נצפה שדה-הקרב, (ומעליה גם ראה שרון, טרם שפנה וירד דרומה, מה מתרחש בהתקפת ברן הראשונה, טוב יותר משראה ברן עצמו). אבל גם "הברגה" היתה עורפית מדי לצרכי קבלת התרשמות ישירה מתוכננת שדה-הקרב ומן המתרחש בו, כמו לצורכי הפעלה יעילה של השפעה אישית בלחימה, לכן, ברן צריך היה להימצא קדימה יותר. (על "הברגה" צריך היה שיימצא, באותו יום, מפקד הפיקוד, בטרם ישלוח את שרון וישלחנו הרחק דרומה, על-סמך עיון המפה והתרשמות מדיווחי רדיו. אילו היה משמש או כמפקד הפיקוד מצביא מטיפוס רומל, ודאי שהיה מתקדם עוד יותר, עד אל הטנקים המסתערים — ולא כתרגיל של שוויץ, אלא כדי שיימצא במקום שממנו יוכל להשפיע על אותו אטל, אשר היווה, באותו זמן, את המאמץ היבשתי העיקרי של הפיקוד, ולמעשה גם של צה"ל בכללו.) הנסיבות המיבצעיות המיוחדות של היצ באוקטובר, בו היה ברן, לאור היוםיים הקודמיים, כי אופי הלחימה השתנה כליל ועדיין איננו יודעים היטב מה טובה; ולכן העובדה שברן וכל מפקדיה-המישנה באו לגיזרת הפירא דאן זה עתה ודא הפסיקו לפיירה או להכירה כלשהו, רק הוסיפו יתר תוקף ומישקל דררי שהם, שהמפקדים ככל הדרגים יתקדמו עוד יותר מהרגיל.

פגישה על "הברגה"

מיקומו השונה והמרוחק מדי של ברן השפיע באופן ישיר ומכריע על אופן השתתפותו בהכנת שתי ההסתערות ובביצוען. ברן אמנם החל את המלחמה בצפון, באיזור קנטרה, ולמקום ההתקפה המיועד, מול מעוז "חזיון" ו"שחף" (איזור הפירדאן) הגיע תוך תנועה ובלא סיוור מוקדם. אולם אין בשום פנים לראות את התקפתו כהתקפת היתקלות, המחייבת תגובה מיידית, בתוך פרקיזמן של דקות, או שניות. ספורות. שתי ההתקפות היו, בפירוש, התקפות יזומות. בשני המקרים נמצאו לברן כשעתיים להכנין — פרק זמן, אשר בנסיבות ההן די והותר היה בו לתיכנון חפוז במקום, כנהוג מקדמא דנא במקרים כאלה. אבל ברן תקע את עצמו על "זרקור" — התירץ המקובל במקרים אלה הוא דרישות הקשר הטוב, שכך הופך ממשרת לאדון — ואפילו לא ביצע תצפית במישקפת על השטח שנועד להסתערות ושנמצא במרחק כמה דקות נסיעה דרומה.

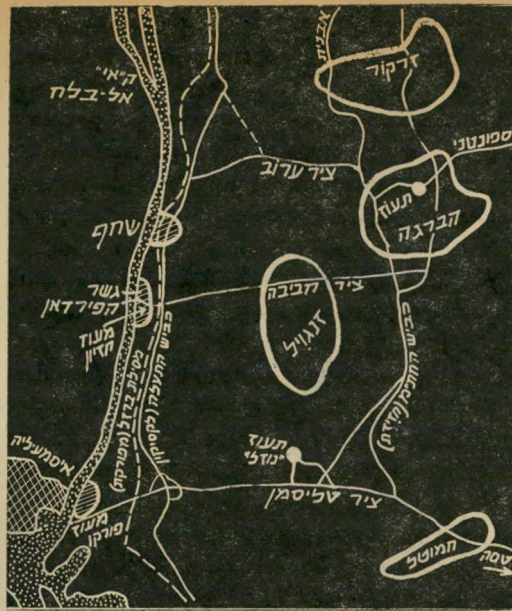
ועדת-אגרנט ביקרה קשות את גוגן, בין השאר, על כך שלא ביצע "נוהל-קרב" של ממש לקראת ה-8 לחודש. ("נוהל-קרב" הוא מושג השאול מן הצבא הבריטי, והוראה המעשית — ביצוע תכנון והכנות חפוזים, תוך לחימה או ממש לקראתה). אבל בחלק הדו"ח שפורסם לא מצאנו דבר בעניין נוהל-קרב של מפקדים אחרים, וברן בכללם. יש לומר שבעניין זה לא למד ברן מנסיון עצמו. במיבצע "קדש", 17 שנה קודם לכן, שעה ששימש מג"ד 82 ועמד לתקוף את מוצב "הסכר", טרחה ברן לבצע "נוהל-קרב" חסון, שנמשך דקות ספורות, אבל היה חיוני וגם הועיל לו מאד. הפעם נמצאו לו זמן ואפשרויות טובות יותר למעשה דומה, ורק הצורך היה חיוני פי כמה, כי עתה ניהל אוגדה, ולא גדוד בודד.

מחדלו של ברן נישנה גם לגבי ההתקפה השניה, רק הפעם היה תמוה וחמור יותר. בהתקפה הראשונה השתתפה חטיבה אחת בלבד, זו של אל"מ גבי. אבל בשניה הופעלו שתי חטיבות, כאשר המח"ט "החדש", אל"מ נתקה, בא זה עתה מקנטרה.

עצם טעם קיומה של האוגדה הוא בדיוק ניהול מאמצים כאלה; ומה גם שהכישלון הקרי דם לימד כי הכעויה הטאקטית אינה פשוטה.

עד כמה שהפירסומים מלמדים, הפעיל ברן נוהל-קרב משונה מאד: הוא שלח את נתקה שייפגש, על "הברגה" עם גבי, ושם "יתאמו" ביניהם ההתקפה. אכן, לכל צורך מעשי שהוא, היו מיסגרת האוגדה ומפקד-האוגדה בלתי רלבנטיים לגמרי לתיכנון ההתקפה ולביצועה; ומבחינת נתקה וגבי, נראה שלא היה משנה דבר, אילו היו עולים על מובילים אי-שם בצפון, יורדים ב"הברגה", נפגשים לשיחה קצרה ואחר כך נזרקים לקרב.

תיאור ההתקפה כ"בלתי-מתואמת" מהווה אנדרייסטימנט: אילו היה ברן מתכנן אותה, מראש ובכוונה, כקובץ נימעטי-מקרי של מא

מצבים חד-גודיים מפוררים ובלתי-מתואמים, לא היה יכול להרע יותר.

רק דבר אחד היה גרוע יותר מעצם מחדלו של ברן: העובדה, שמעשה חמור זה, אשר בכל צבא בעל רמה מיקצועית בינונית היה מעורר תשומת-לב מיידית ו-חריפה, לא זכה אצלנו אף באיזכור קל שבקלים. במקומו נאחזו מבקרי ברן בפרטים שטחיים. אני מקווה, אבל אינני יכול להיות בטוח, שסיבת הדבר איננו בכך, שתופעה מסוג מחדלו של ברן מהווה בצה"ל כלל, במקום שתהיה חריג.

מיקומו המרוחק מדי של ברן מוירת-ההתרחשות הי

..זה נפלא, אבל זה לא מילחמה! אמר הגנרל הצרפתי

טאקטית, ואי-הודקקותו לכל נוהל-קרב שהוא, לוו בי שגיאות טקטיות חמורות, שחלקן, ואולי רובן, נעשו כך בלתי-נמנעות. לצערי, אין בידי נתונים מפורטים על הקרבות, כפי שנוהלו פיזית ונראו ברמת הגדודים וה-חטיבות, אבל מן התיאורים שפורסמו, ניתן בכל זאת לשחזר את הגודות כמה נקודות טאקטיות עיקריות.

בלא נוהל-קרב

פריסתו של ברן, עד לתחילת ההתקפה הראשונה (של עדיני), הייתה סבירה: לצורך תנועה מצפון לדרום, המיועדת, לפי מיטב הבנתו, להתפרסות כוחותיו לרוחב כל הגזרה, במגמה לפתח אחר כך פעילות התקפית

כלשהי לכיוון מערב, אכן היה עליו להגיע את שתי חטיבותיו הקדמיות על שני צירי-הרוחב — האחת (של גבי) על כביש החת"ם ומערבה ממנו; ואת חטיבת אריה, על "כביש הרוחב". יש להוסיף שכוחות-מישנה נעו גם בשטחי החולות שבין שני הצירים, ושחטיבת נתקה עדיין הייתה מרוחקת ללחימה מול קנטרה.

מחוץ לרווח המהירות, השיג ברן כך גם עומק כלפי

הקרב נוהל כאילו תוכנן מראש כקובץ מיקרי של מאמצים חד-גודיים מפורדים ובלתי-מתואמים

החזית המצרית וגם וידיא שהאיזור כולו נקי, דבר שלא נבדק ובוודאי לא הובטח קודם. מסופר כי גוגן ראה את התקדמות ברן כאיטית מדי, וגם האיץ בו.

אבל, כפי שנשוב וניזכר בפרשת אוגדת שרון באותו יום, היתה זו טעות אופיינית, שנבעה, ככל הנראה, מאי-הכנת העובדה, שאוגד דה איננה סתם גדודי-גדודי-מאוד ושמושגני הזמרי והמרחב עולים מדרג דרג בטור גיאומטרי, לא בטור חשבוני.

משום-מה מצאו "להאשים" את ברן בתנועה זו, כהוכחה מובהקת שלא נע בהתאם לפקודות שקיבל, אלא שהרחיק הרבה מדי מיזרוחה. אבל אילו היה דוחס את כל כוחו לתנועה בין כביש החת"ם וקו-התעלה, היה מבצע איזולת שאין למעלה ממנה; והרי ממילא היה מנוע מכך מכות, סייג טוח הסאגר, שהוכתב לו (ושפורט גותח בסקירתנו הקודמת).

אבל איתה פריסה עצמה הפכה שגיאה, ברגע ששב ברן תשעים מעלות ימינה, להתקפה הראשונה לכיוון התעלה. עקב שניוי-חזית זה נמצאה אוגדת ברן ערוכה להתקפה כלפי מערב, בשני דרגים: קדימה, מכביש ה-ח"ם ומיזרוחה, נפרסה חטיבת גבי עם שני גדודי טנקים. כ-20 ק"מ מאחריה, על כביש הרוחב, נמצאה חטיבת אריה, בת שלוש גדודים. זהו גם השלב שבו חלוקים גוגן וברן בפולמוסם בעניין הפקודות שקיבל ברן לשינוי משימותיו. אין כל טעם להיכנס לעניין זה כי לכל צורך מעשי שהוא, אין בידינו ברירה אלא לקבל את גירסת ברן, כן-מחיקת-לא-מחיקות בסרטי-ההקלטה: האחריות לקבלת פקודות ולהבנתן כראוי חלה כולה, ללא עירעור, על הדרג הנותן, ובנושא זה אין חלה אחריות מקבילה ושווה גם על הדרג הכפוף, המקבל.

אלא שברן לא ירוויח מכך דבר, משום שאפילו ניתחו השינויים עליו בהפתעה גמורה, לא היה בהם למנוע אותו מלפעול כהלכה.

דמרות שהפיקוד האיץ ככרן לתקוף, או "הגשת" לכיוון "חזיון" וגם אמר, או יצר רו"ש, שחמצרים מתחילים להתמוטט, הרי ודאי שדא כפו עדי, בפקודה, לתקוף תוך חמש דקות. דרישות ברן עמד, בנסיבות ההן, כל הזמן בערי לב, אשר היה נחוץ לו לשם ביצוע נוהל-קרב אלמנטרי (אבל מספיק), תוך שינוי היערכות כוחותיו, כדי שאחרי-כך ינחת את התקפתו

(המשך בעמוד 44)

ברן עם גולדה בתום המילחמה (מאחור, משמאל: דדו משוחח עם גוגן)